

INOVACE STUDIJNÍHO PŘEDMĚTU A MOODLE

MEIER Miroslav, ČR

Resumé

Stat' prezentuje podrobnosti o projektu, který byl podpořen grantem FRVŠ 1137/2011 v tematickém okruhu F5. Projekt je zaměřen na inovaci studijního předmětu Obecná pedagogika, která bude realizována v elektronickém vzdělávacím prostředí software Moodle.

Klíčová slova: e-learning, inovace, Internet, Moodle, pedagogika, počítač, studenti, vzdělávání.

INNOVATION OF THE STUDY COURSE AND MOODLE

Abstract

The paper presents details of the project, which was supported by a grant FRVŠ 1137/2011 in the thematic area F5. The project is focused on innovation General Pedagogy Course, which will be implemented in software, electronic learning environment Moodle.

Key words: e-learning, innovation, Internet, Moodle, pedagogy, computer, students, education.

Úvod

Nejen v současnosti jsme svědky a v některých případech i účastníky na první pohled rozporných snah. Na jedné straně to jsou snahy zvýšit v naší zemi podíl osob s vysokoškolským vzděláním v populaci a zajistit dostatečnou nabídku i kvalitu celoživotního vzdělávání (jakožto reakce na dynamicky se vyvíjející situaci na trhu práce). Na druhé straně to jsou nároky na zvyšování ne kvantity ale především kvality absolventů a požadavky snižovat náklady na studium.

Jedním z možných řešení může být inovace studia, a to jak obsahová, tak v oblasti metod a forem. Většího významu pak nabývají kombinované formy studia, jež umožňují studium i lidem, kteří již mají např. vlastní rodiny a zaměstnání, a nemají především dostatečné časové možnosti pro absolvování studia v prezenční formě.

Za této situace se jeví jako vhodné řešení vytvořit a využívat pokud možno pro veškeré studijní předměty, které to svým charakterem umožňují, e-learningové podpory, kurzy apod. Výhody i nevýhody e-learningu jsou zmiňovány v řadě publikací, proto je na tomto místě nebudeme opakovat. Uvedeme pouze jednu oblast z (především v minulosti) uváděných nevýhod e-learningu. Je jí nutnost mít potřebné technické vybavení – tedy počítač a obvykle též připojení k Internetu (dle toho, zda se jedná o offline či online výukové materiály). Bývalo argumentováno tím, že toto vybavení je pro mnoho lidí příliš nákladné, nedostupné ad. Máme za to, že v současnosti tato „základní“ nevýhoda již pro většinu populace v České republice neplatí, neboť nový počítač (ať již desktop, či notebook) lze v současnosti zakoupit za ceny od cca 7 000,- Kč. Připojení k Internetu pak začíná na cenách cca 200,- Kč měsíčně.

Dále se budeme věnovat jedné z možných podob inovace studijního předmětu – zvýšení podílu e-learningu s využitím elektronického vzdělávacího prostřední software Moodle. Konkrétně se bude jednat o některé podrobnosti projektu Inovace studijního předmětu Obecná pedagogika, který byl podpořen grantem FRVŠ 1137/2011.

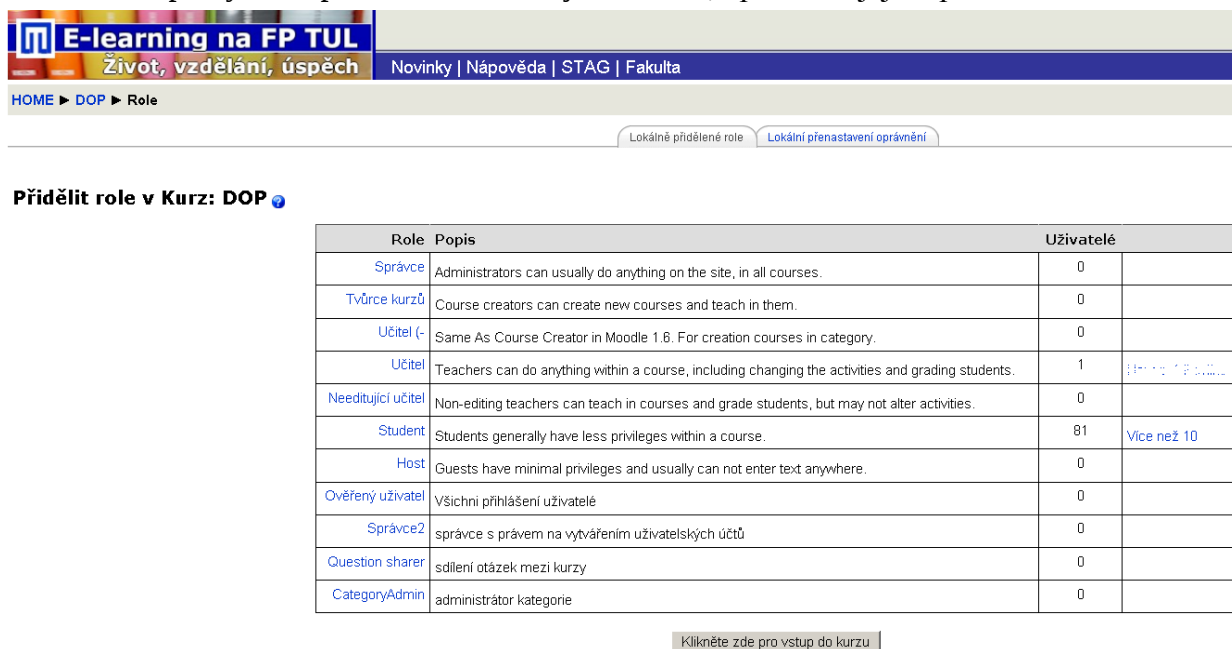
1 Moodle

Moodle je softwarový balík určený pro podporu prezenční i distanční výuky prostřednictvím online kurzů dostupných prostřednictvím World Wide Web. Moodle je vyvíjen jako nástroj, jež umožňuje realizovat výuku, která je v souladu s principy konstruktivisticky orientované výuky. V Moodle lze snadno publikovat studijní materiály, zakládat diskusní fóra, sbírat a hodnotit úkoly, tvořit a vyhodnocovat testy, ankety apod. Tedy – realizovat řadu činností, jež slouží pro podporu výuky (1).

Moodle je volně šiřitelný software s otevřeným kódem – jedná se tedy o Open Source software (pod GNU Public License). Lze jej provozovat na Linuxu, Mac OS X, Unixu, Windows a na dalších systémech, které podporují PHP. Data jsou ukládána v databázi MySQL, PostgreSQL, MS SQL nebo Oracle (1), (2).

Samotný pojem Moodle je zkratkou z Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (modulové objektově orientované dynamické vzdělávací prostředí); vyslovuje se „múdl“ a nepřekládá se (3). Moodle je využíván v řadě vzdělávacích institucí od základních, přes střední až po vysoké školy. Na naší Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci je nyní (duben 2011) v Moodle vytvořeno více než 170 kurzů.

V Moodle jsou různé role. Jedná se např. o: správce (který má standardně nejvyšší práva), tvůrce kurzů, učitele, studenty, hosty (ti mají standardně práva nejmenší) – blíže viz obrázek 1. Uživatel s dostatečnými právy může jak vytvářet nové role s nově definovanými vlastnostmi, právy, tak upravovat role stávající a měnit, upravovat jejich práva.

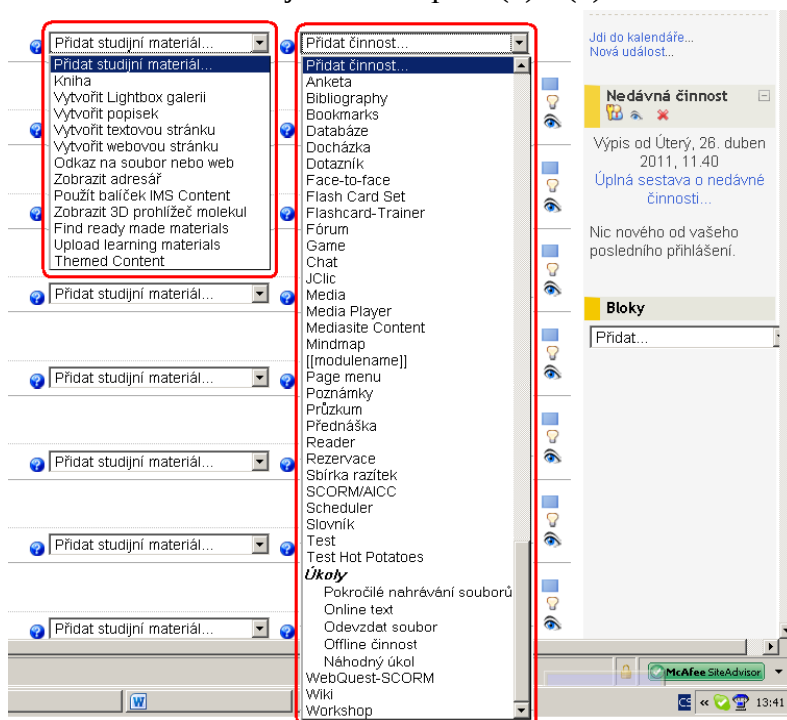

Role	Popis	Uživatelé
Správce	Administrators can usually do anything on the site, in all courses.	0
Tvůrce kurzů	Course creators can create new courses and teach in them.	0
Učitel (-)	Same As Course Creator in Moodle 1.6. For creation courses in category.	0
Učitel	Teachers can do anything within a course, including changing the activities and grading students.	1
Needtující učitel	Non-editing teachers can teach in courses and grade students, but may not alter activities.	0
Student	Students generally have less privileges within a course.	81
Host	Guests have minimal privileges and usually can not enter text anywhere.	0
Ověřený uživatel	Všichni přihlášení uživatelé	0
Správce2	správce s právem na vytváření uživatelských účtů	0
Question sharer	sdílení otázek mezi kurzy	0
CategoryAdmin	administrátor kategorie	0

Obrázek 1: Role v Moodle

Samotný kurz v Moodle může mít uspořádání buď tematické, nebo týdenní (příp. i další v závislosti na konkrétní verzi Moodle). Do kurzů lze přidávat řadu studijních materiálů a mnoho různých činností (opět v závislosti na konkrétní verzi Moodle) a dle požadavků konkrétního vyučujícího (viz obrázek 2). Design uživatelského prostředí Moodle lze měnit prostřednictvím změny tzv. motivu (barevnost, ikony atd.). Motivů existuje celá řada a opět záleží na tom, kolik jich je součástí konkrétní verze Moodle. Je možné mít pro kurzy např. různých kateder specifické motivy. Tím se dostáváme k podstatné výhodě Moodle – jestliže mají vyučující přidělenou roli s dostatečnými právy, mohou si vytvářet kurzy, jež odpovídají jejich požadavkům a pojetí výuky i osobitostem jejich studujících. Na druhou

stranu to znamená, že vyučující musí mít na dostatečné úrovni tzv. informační gramotnost, aby byli schopni kurzy vytvářet, což bohužel u některých vyučujících může být potíž. S ohledem na rozsah tohoto textu zde nemůžeme uvádět další podrobnosti o celkových možnostech a používání Moodle. Lze je nalézt např. v (1) a (4).

Obrázek 2: Studijní materiály a činnosti v Moodle

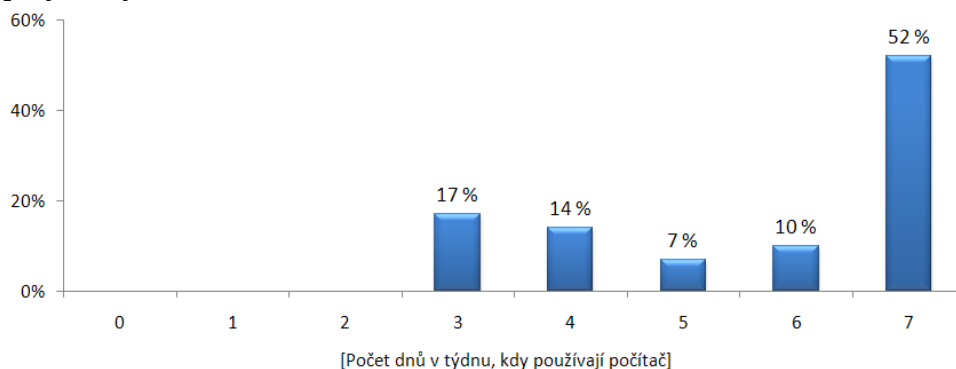
2 Inovace studijního předmětu Obecná pedagogika

Inovaci studijního předmětu Obecná pedagogika jsme se rozhodli realizovat mj. prostřednictvím Moodle a možností, které nabízí. Tento studijní předmět je součástí studijního plánu studijního programu, který je realizován kombinovanou formou studia. Většina studentek a studentů je již zaměstnaných a mají své rodiny, řada z nich bydlí ve značné vzdálenosti od sídla univerzity. Podíl prezenční výuky je u nich relativně malý. Může pak vyvstat problém se zabezpečením přenosu dat (vzdělávacího obsahu) v optimálním množství a kvalitě.

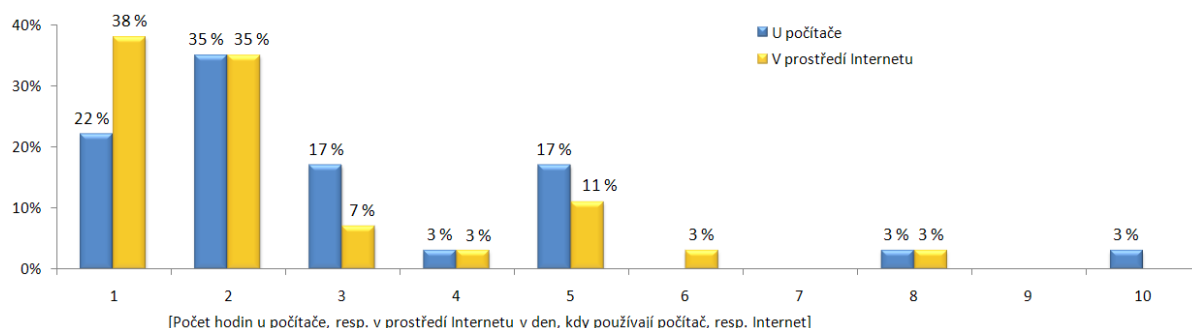
Konkrétně jsme se rozhodli vytvořit mj. online studijní opory a online dostupné testy, obojí bude přístupné prostřednictvím Moodle. Přínosem má být tedy zlepšení kvantity a především kvality vzdělávacího obsahu a optimalizace jeho podoby. Bude využito výhod, jež nabízí elektronická podoba studijních materiálů (obrázky, schémata, hypertextové odkazy ad.). Online studijní opory a testy budou vytvořeny s využitím aktuální odborné literatury.

Využívání v projektu vytvořených online studijních opor a testů by nemělo studujícím činit obtíže. Mj. proto, že během prvního semestru studia absolvují povinný studijní předmět Základy ICT, díky kterému jsou schopní na adekvátní uživatelské úrovni používat počítač a Internet. Dále i proto, že v průzkumu, který jsme před zahájením projektu realizovali mezi studujícími tohoto předmětu, jsme zjistili, že všichni respondenti vlastní a používají počítač. Nejméně používali počítač tři dny v týdnu (17 %), nejvíce pak každý den (52 %) – což byla jednoznačně nejčastější odpověď (blíže viz graf 1). Dále jsme zjistili, že převážná většina respondentů tráví u počítače, resp. v prostředí Internetu v den, kdy používají počítač,

resp. Internet dobu od jedné do tří hodin (podrobnosti viz graf 2). Z toho lze soudit, že počítače a Internet jim nejsou cizí a že by jim nemělo činit obtíže využívat online dostupné studijní opory, testy ad.

Graf 1: Počet dnů v týdnu, kdy respondenti používali počítač

Graf 2: Počet hodin u počítače, resp. v prostředí Internetu

Závěr

Inovace v oblasti vzdělávání by měla být v podstatě nepřetržitým procesem. Z důvodů přibývání nových poznatků, nových objevů, nových a měnících se požadavků trhu práce. Vzdělávání formou e-learningu má krom jiných to pozitivum, že umožňuje s relativně nízkými náklady na uvedené změny reagovat, proto jsme jej využili v popisovaném projektu.

Literatura

1. MOODLE.CZ. *Moodle* [online]. [vid. 28. 4. 2011]. Dostupné z: <http://moodle.cz/>
2. MOODLE.ORG. *About Moodle* [online]. [vid. 28. 4. 2011]. Dostupné z: http://docs.moodle.org/en/About_Moodle
3. MUDRÁK, D. *Moodle* [online]. 7. 9. 2004 [vid. 28. 4. 2011]. Dostupné z: <http://moodle.cz/mod/glossary/view.php?id=1200&mode=author&hook=D&sortkey=FIRSTNAME&sortorder=asc&fullsearch=0&page=2>
4. MOODLE.ORG. *Moodle* [online]. [vid. 28. 4. 2011]. Dostupné z: <http://moodle.org/>

Lektoroval: René Szotkowski, Mgr. Ph.D.

Kontaktní adresa:

Miroslav Meier, Mgr. Ph.D.,
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky,
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická TU Liberec,
Sokolská 113/8, 460 01, Liberec, ČR,
tel. 485 354 220, e-mail: miroslav.meier@tul.cz